

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 144/09-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. mája 2009 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti J., s. r. o., B., zastúpenej advokátom JUDr. J. F., B., vo veci namietaného porušenia základných práv podnikateľ, na súdnu ochranu a na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 35 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Daňového úradu Bratislava III v konaní vo veci nároku na vrátenie nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti J., s. r. o., B., odmieta pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. apríla 2009 doručená sťažnosť spoločnosti J., s. r. o., B. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základných práv podnikateľ, na súdnu ochranu a na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 35 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej

republiky (ďalej len „ústava“) postupom Daňového úradu Bratislava III (ďalej len „daňový úrad“) v konaní vo veci nároku na vrátenie nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla: *«Na základe hospodárskych výsledkov a finančných ukazovateľov si u správcu dane - porušovateľa - uplatnil písomným podaním nárok na vrátenie nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty za zdaňovacie obdobie druhého štvrťroku 2007... Porušovateľ na základe písomného podania sťažovateľa začal v rámci daňového konania z výkonom daňovej kontroly na zistenie oprávnenosti uplatneného nároku.*

Porušovateľ ... odovzdal dňa 22. 11. 2007 sťažovateľovi upovedomenie o výkone daňovej kontroly...

Aktivita porušovateľa sa po 22. 11. 2007 sústredila na elektronickú komunikáciu so sťažovateľom, ktorej predmetom boli žiadosti o predloženie „ďalších“ dokladov...

Porušovateľ postupoval po 14. 01. 2008 v daňovom konaní neefektívne a neodborne. Ak realizoval úkony, robil ich so značným časovým oneskorením, volil nesprávne prostriedky a zhromažďoval irelevantné údaje...

Porušovateľ po 22. 04. 2008 neuskutočnil v rámci daňovej kontroly žiadne relevantné úkony smerujúce k potvrdeniu, resp. odmietnutiu nároku sťažovateľa na vrátenie nadmerného odpočtu DPH.

Na podnety porušovateľa sťažovateľ reagoval aktívne a poskytoval v rámci svojich objektívnych možností v každom štádiu konania potrebnú súčinnosť. Dôkazom sú opakované písomné podania a rozsiahla elektronická komunikácia, ktorú viedol sťažovateľ s porušovateľom...

Sťažovateľ tvrdí, že porušovateľ počas celého konania vystupoval v predmetnej veci liknavo, konanie pre nečinnosť stagnovalo a stagnuje aj v súčasnosti, kedy sťažovateľ nemá vedomosť o tom, že by porušovateľ vykonával úkony smerujúce k rozhodnutiu v daňovom konaní...

Porušovateľ doručil sťažovateľovi výzvu na vyjadrenie sa k protokolu a na jeho prerokovanie spísanú dňa 18. 12. 2008, č. 602/321/137162/2008 až po uplynutí predĺženej zákonnej doby určenej k ukončeniu daňového konania. Samotná výzva na prerokovanie protokolu bola spísaná podľa údajov porušovateľa 18. 12. 2008.

Sťažovateľ promptne reagoval na výzvu porušovateľa a po doručení protokolu (16. 01. 2009) podal k nemu dňa 20. 01. 2009 podrobné vyjadrenie...

Porušovateľ uskutočnil 18.02.2009, tj. dva a pol mesiaca po uplynutí zákonom stanovenej doby ústne pojednávanie, ktorého predmetom malo byť prerokovanie protokolu z kontroly...

Porušovateľ doposiaľ daňové konanie neukončil vydaním rozhodnutia - či už negatívneho, alebo pozitívneho vo vzťahu k nároku sťažovateľa...»

Podľa názoru sťažovateľky postupom daňového úradu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na podnikanie zaručeného v čl. 35 ods. 1 ústavy, základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd vydal tento nález:

„1) Základné právo spoločnosti J. s. r. o., ... na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Daňového úradu Bratislava III v daňovom konaní vedenom za účelom zistenia oprávnenosti nároku sťažovateľa na vrátenie nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty za zdaňovacie obdobie II. štvrťroku 2007 porušené bolo.

2) Základné právo spoločnosti J. s. r. o., ... na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v daňovom konaní pred Daňovým úradom Bratislava III vo veci zistenia oprávnenosti nároku sťažovateľa na vrátenie nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty za zdaňovacie obdobie II. štvrťroku 2007 porušené bolo.

3) Základné právo podnikateľ spoločnosti J. s. r. o., ... zaručené čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v daňovom konaní pred Daňovým úradom Bratislava III vo veci zistenia oprávnenosti nároku sťažovateľa na vrátenie nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty za zdaňovacie obdobie II. štvrťroku 2007 porušené bolo.

4) Daňovému úradu Bratislava III prikazuje, aby v daňovom konaní vedenom za účelom zistenia oprávnenosti nároku sťažovateľa na vrátenie nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty za zdaňovacie obdobie II. štvrťroku 2007 konal bez zbytočných prietáhov.

5) Spoločnosti J. s. r. o., ... priznáva finančné zadostučinenie v sume 5.000,- EUR (slovom päťtisíc euro), ktoré je jej Daňový úrad Bratislava III povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

6) Daňový úrad Bratislava III je povinný uhradiť spoločnosti J. s. r. o., ... trovy konania, tak ako budú vyčíslené v písomnom vyhotovení nálezu, na účet jej právneho zástupcu JUDr. J. F. ... a to do troch dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ako to vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda iba vtedy, ak túto ochranu neposkytujú všeobecné súdy.

V súvislosti s tým ústavný súd poznamenáva, že vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je oprávnený podľa osobitných predpisov, je jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

Špecifickosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy teda spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že sťažovateľka v podanej sťažnosti namieta porušenie základných práv podľa čl. 35 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy v súvislosti s priet'ahmi (nečinnosťou a nedostatočnou činnosťou) daňového úradu v jej veci. Z uvedeného okrem iného vyplýva, že zistené právne závery ústavného súdu (uvedené ďalej) vzťahujúce sa na priet'ahy (nečinnosť a nedostatočnú činnosť) sa týkajú tiež sťažovateľkou označených základných práv podľa čl. 35 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, keďže ich iné porušenia (mimo rámca priet'ahov) sťažovateľka v sťažnosti nenamieta.

Podľa právneho názoru ústavného súdu bežne uplatňovaného v jeho rozhodovacej praxi „výkon základných práv uvedených v čl. 48 ods. 2 ústavy predovšetkým predpokladá predošlé uplatnenie práva na súdnu ochranu a aj inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy s tým, že oprávnený subjekt sa zákonom ustanoveným postupom domáha svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, príp. na inom zákonom ustanovenom orgáne Slovenskej republiky (napr. I. ÚS 30/97)“.

Podstatou základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy je, že sa ho oprávnená osoba domáha zákonom ustanoveným postupom na orgáne príslušnom na jej poskytnutie, pričom rozsah, spôsob a doba jeho uplatnenia závisí výlučne od toho, kto sa jej domáha (napr. I. ÚS 49/99).

Základné právo na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov sa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy priznáva aj v konaní orgánov verejnej správy. Uplatnenie tohto základného práva možno pokladať za právne významné len v takých prípadoch konania pred orgánmi verejnej správy, keď zákon neustanovuje právne účinky nečinnosti správneho konania, v dôsledku čoho nečinnosť alebo pomalá činnosť orgánu verejnej správy mári uplatnenie práva oprávnenej osoby (napr. II. ÚS 62/99).

Podľa § 244 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) v správnom súdnictve preskúmavajú sudy zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov štátnej správy, orgánov územnej samosprávy, ako aj orgánov záujmovej samosprávy a ďalších právnických osôb, ako aj fyzických osôb, pokiaľ im zákon zveruje rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických a právnických osôb v oblasti verejnej správy. Postupom správneho orgánu sa rozumie aj jeho nečinnosť (§ 244 ods. 3 OSP).

Podľa ustanovenia § 250t ods. 1 OSP fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že orgán verejnej správy nekoná bez vážneho dôvodu spôsobom ustanoveným príslušným právnym predpisom tým, že je v konaní nečinný, môže sa domáhať, aby súd vyslovil povinnosť orgánu verejnej správy vo veci konať a rozhodnúť. Návrh nie je prípustný, ak navrhovateľ nevyčerpal prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis.

Podľa § 250t ods. 4 OSP súd o návrhu rozhodne bez pojednávania uznesením. Ak súd návrhu vyhovie, vo výroku uvedie označenie orgánu, ktorému sa povinnosť ukladá, predmet a číslo správneho konania a primeranú lehotu, nie však dlhšiu ako tri mesiace, v ktorej je orgán verejnej správy povinný rozhodnúť. Súd môže na návrh orgánu verejnej správy túto lehotu predĺžiť. Nedôvodný alebo neprípustný návrh súd zamietne.

Podľa § 250v ods. 1 a 3 OSP fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že bola ukrátená na svojich právach a právom chránených záujmoch nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, ktorý nie je rozhodnutím, a tento zásah bol zameraný priamo proti nej alebo v jeho dôsledku bol proti nej priamo vykonaný, môže sa pred súdom domáhať ochrany proti zásahu, ak taký zásah alebo jeho dôsledky trvajú alebo hrozí jeho opakovanie.

Z citovaných právnych noriem vyplýva, že vo veci sťažovateľky je daná právomoc všeobecného súdu v správnom súdnictve rozhodovať o nečinnosti orgánu verejnej správy, ktorými je aj daňový úrad. Túto právomoc správneho súdnictva nemožno nahradiť konaním pred ústavným súdom.

Vychádzajúc z právnych záverov a zisteného skutkového stavu ústavný súd dospel k záveru, že v predmetnej veci sťažovateľky nie je daná jeho právomoc (čl. 127 ods. 1 ústavy v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde), a preto sťažnosť pre nedostatok svojej právomoci odmietol.

Ústavný súd nemá právomoc ukladať orgánom verejnej správy povinnosť konať, ak sa uloženia tejto povinnosti nedomáhal oprávnený subjekt podaním návrhu na príslušnom zákonom určenom orgáne, a to spôsobom predpísaným zákonom, pričom v právomoci ústavného súdu nie je ani posudzovanie zákonnosti postupu (vrátane realizácie práva na konanie bez zbytočných prieťahov) orgánov verejnej správy.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti v celom rozsahu bolo už bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších požiadavkách sťažovateľky.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. mája 2009

